VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

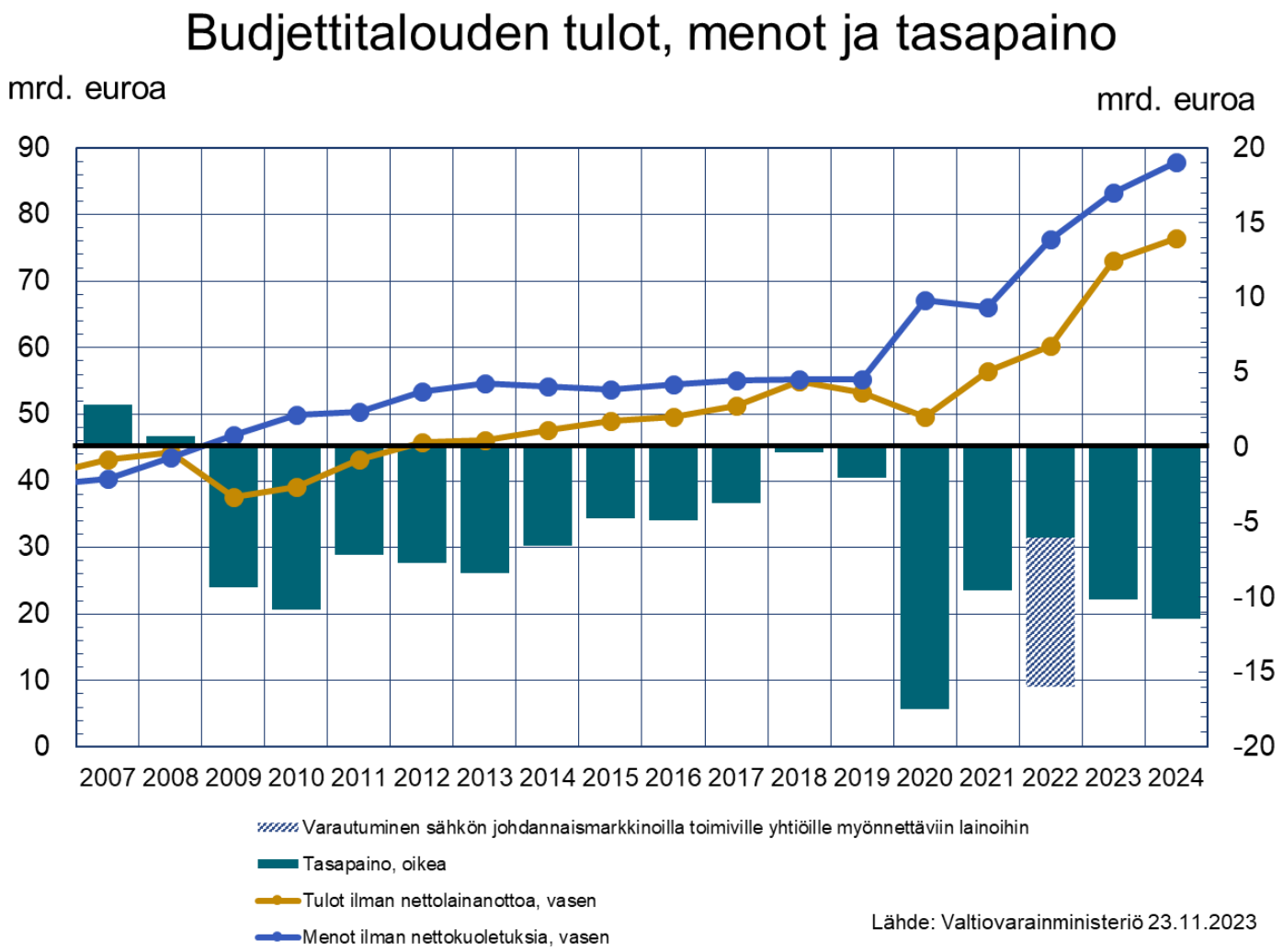
Vuoden 2024 talousarvioesitystä täydentävä esitys

23.11.2023

TAET 2024

- Tuloarvion korotus 76 milj. euroa.
- Määrärahojen vähennys 48 milj. euroa.
- Valtion lainanottotarve alenee 124 milj. eurolla kaikkiaan noin 11,4 mrd. euroon.
- Jakamatonta varausta jää 50 milj. euroa.

Budjettitalouden tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 23.11.2023

Valtiontalouden kehys vuodelle 2024

- Yhteensä kehyksen hinta- ja rakennemuutokset laskevat v. 2024 kehystasoa 52 milj. eurolla verrattuna talousarvioesitykseen.
  - Merkittävimpänä yksittäisenä tekijänä yleiseen asumistukeen kohdistuvien säästöjen vaikutuksen tarkentuminen voimaantulovuonna 2024. (Kyseessä on perustemuutos kehyksen ulkopuolisissa menoissa.)
- Tarkistusten jälkeinen menokehys vuodelle 2024 on 75 457 milj. euroa.
- Talousarvioesitystä täydentävän esityksen jälkeen kehykseen luettavien menojen taso on 75 007 milj. euroa.
  - Näin ollen vuoden 2024 jakamaton varaus on 50 milj. euroa
  - Lisäksi vuonna 2024 on käytettävissä 400 milj. euron lisäbudjettivaraus
  - Kertaluonteisiin menoihin voidaan myös käyttää mahdollisesti vuodelta 2023 käyttämättä jäävää jakamatonta varausta.
- Uuden Ukrainaan luovutetun materiaalin kompensoiminen Puolustusvoimille käsitellään kehyksen ulkopuolisena (huomioidaan kehystasoa nostavana rakennekorjauksena). Vuosille 2024–2028 ajoittuvasta yhteensä 95,7 milj. euron kustannuksesta vuodelle 2024 kohdistuu 20,7 milj. euroa.
- Hallitusohjelman mukainen 4 mrd. euron investointiohjelma otetaan huomioon kehystasoa nostavana rakennekorjauksena. Täydentävään esitykseen sisältyy uusia investointiohjelmaan lukeutuvia määrärahoja 1,5 milj. euroa.

Hallitusohjelmaan liittyvät kokonaisuudet (1/2)

- HO-liite B
  - Opintorahan huoltajakorotus +5 me (lisäys sisältyy HO:n perhepakettiin).
  - Vastaanottorahan säästöä (13,4 me), vuorotteluvapaata (2 me) ja aikuiskoulutustukea (0,5 me) koskevat HE:t annetaan aikaisintaan keväällä 2024. Säästöjen vaikutukset poistetaan talousarvioesityksestä.
  - Asumistukeen kohdistuvan säästön vaikutusarvio on tarkentunut ja asumistukimenojen arvioidaan alenevan 76 me aiemmin arvioitua vähemmän v. 2024 ja samalla toimeentulotuen tarve laskee noin 15 me. Yhteensä toimenpiteen säästövaikutus pienenee vuonna 2024 n. 60 me, mutta säilyy pidemmällä aikavälillä ennallaan.
  - Toimeentulotuen asumismenojen tarkistamista koskevan muutoksen voimaantulon aikaistaminen 1.7.->1.4. kasvattaa säästövaikutusta 3 me v. 2024.

Hallitusohjelmaan liittyvät kokonaisuudet (2/2)

- Investointiohjelma
  - Pääradan kehittäminen: Riihimäki—Tampere kehittämisen suunnittelu. Valtuus 22 me, josta 2024 määrärahavaikutus 0,5 me
  - Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden määräaikainen kehittämishanke 1 me
- Valtioneuvoston kanslian toimintamenojen määrärahasta varataan 5 me valtioneuvoston yhteiseen hallitusohjelman toimeenpanoon. Tarkoitusta varten siirrettäisiin muiden ministeriöiden toimintamenomomenteilta yhteensä 4,76 me.

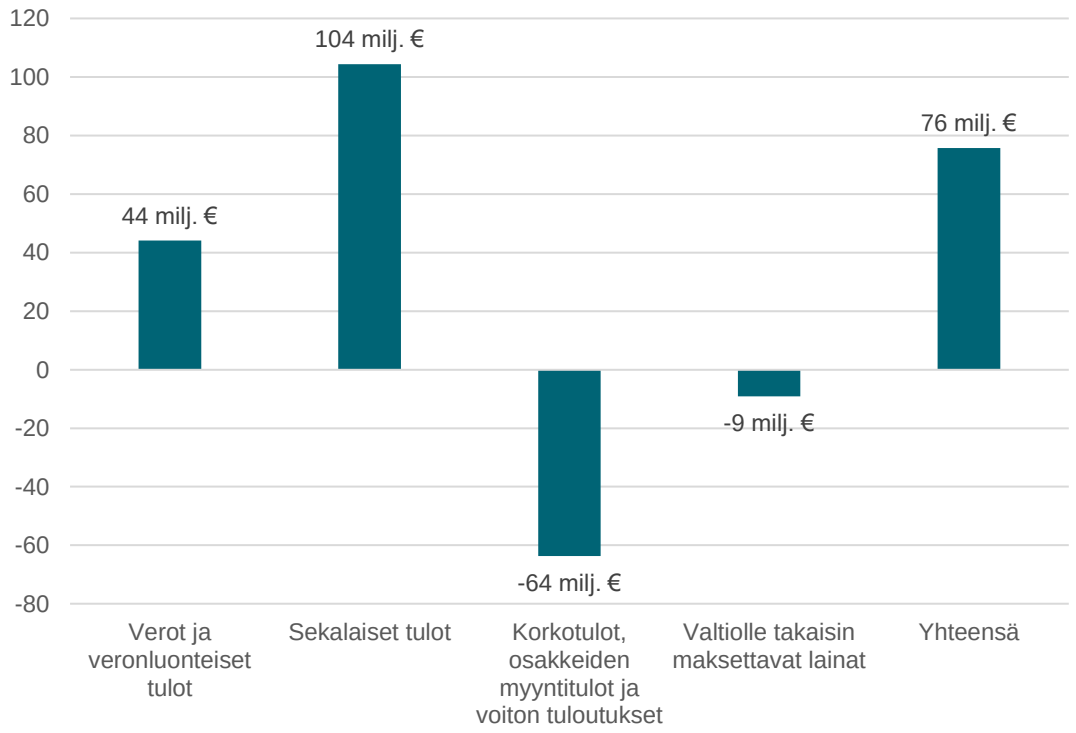
Ukrainan tukeminen ja jälleenrakentaminen

- Puolustusvoimien materiaalihankintojen UKR 2023 -tilausvaltuuden enimmäismäärään ehdotetaan 95,7 milj. euron lisäystä vuosille 2024—2028. Ehdotus kattaa Ukrainalle myönnetystä 19. materiaalipaketista aiheutuvat korvaavat hankinnat. Muutos kasvattaa tilausvaltuuden enimmäismäärän 1 451 milj. euroon. Ehdotettu muutos kasvattaisi Puolustusmateriaalihankinnat-momentin vuoden 2024 määrärahan maksuosuutta 20,7 milj. euroa.
- Finnfundin laajemman sijoitustoiminnan mahdollistamiseksi Ukrainassa ehdotetaan yhtiön pääoman korottamista kohdennetusti 25 milj. eurolla Ukrainaan kohdistuvia sijoituksia ja lainoja varten. Samalla ehdotetaan valtuutta valtion tappiokorvaussitoumuksen antamiseksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain nojalla kattamaan 80 % sijoitusten arvosta, yhteensä enintään 20 milj. euroa. Finnfundin pääomankorotus sekä tappiokorvaussitoumuksesta mahdollisesti aiheutuvat kulut katetaan Tuki Ukrainalle -momentilta.
- Lisäksi ehdotetaan eduskunnan suostumusta siihen, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi korvata Finnvera Oyj:lle Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita enintään 50 milj. euroa.

Poimintoja muista muutoksista

- CMI - Martti Ahtisaari Peace Foundation -järjestön perustaman Rauhanrahaston pääomasijoitusten maksamiseen ehdotetaan 5 me. Rahoitus pohjautuu Suomen itsenäisyyden juhlarahaston tekemään yhteensä 10 me lahjoituspäätökseen.
- Presidentti Ahtisaaren valtiollisia hautajaisia ja hautamuistomerkkiä varten ehdotetaan 0,45 me.
- EU:n T&K-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille talousarvioesityksessä ehdotettu 35 milj. euron määräraha ehdotetaan siirrettäväksi pääosin eri hallinnonalojen tutkimuslaitosten toimintamenoihin sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen.
- PLM:n alv-menot -277 me, monitoimihävittäjien hankintaan liittyvien arvonlisäveromenojen vuosittainen kohdentuminen on tarkentunut.
- Datahuoneen vakinaistamiseen ja laajentamiseen yhteensä 0,9 me
- Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen ehdotetaan yhteensä 12 me valtuutta v. 2024. Valtuudesta 10 me on TAE:n mukaisen tki-valtuuden uudelleenkohdennusta tuotantokannustimeen.
- Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan 1,5 me valtuutta uuteen alushankkeeseen. Business Finlandin tki-avustusvaltuutta vähennetään saman verran, jolloin valtion T&K-rahoituksen määrä vuoden 2024 talousarviossa säilyy ennallaan.

Tuloarvioiden muutos +76 milj. euroa

- Verotuloarvio +44 milj. euroa
  - Neste Oyj:n osakkeiden siirrosta Ilmastorahastosta takaisin valtiolle koituva kertaluonteinen yhteisöveron lisäys, josta 113 milj. euroa valtiolle (investointiohjelman rahoitus)
  - Varainsiirtoveron lasku ja ensiasunnon ostajan verovapauden poisto: -69 milj. euroa
- Sekalaiset tulot +104 milj. euroa
  - Merkittävimmät muutokset: Takaisinmaksu Euroopan rauhanrahastolta (+75 milj. euroa) ja maksut rescEU medical/CBRN -hankkeeseen (+20 milj. euroa)
- Korkotulojen, osakkeiden myyntitulojen ja voiton tuloutusten arvio -64 milj. euroa
  - Merkittävimmät muutokset: Veikkauksen tilinpäätösennusteen tarkentunut arvio (-78 milj. euroa) ja korot talletuksista (+8,6 milj. euroa)

Sote-siirtolaskelman tarkistus v. 2023

- Sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkistuksella korjataan hyvinvointialueiden rahoituksen pohja vastaamaan kunnilta siirtyviä sote-palveluiden ja pelastustoimen nettokustannuksia kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaisesti. Kustannusten nousu oli n. 650 milj. euroa. **Huomioitu pääosin TAE:ssa.**
  - Nämä kustannukset ovat siirtyneet kunnilta pois täysimääräisesti vuoden 2023 alussa.
- Lisäksi tarkistetaan, että kunnilta siirtyneet kustannukset (ml. verotuskustannukset) ja tulot vastaavat toisiaan vuoden 2022 tasossa. Verotulojen siirto tarkistetaan vuoden 2022 verotuksen valmistumisen mukaisten tietojen mukaiseksi.
  - Verotus valmistui lokakuun lopussa ja tulojen siirron tarkistus pystyttiin tekemään vasta sen jälkeen.
  - Kunnallisveroprosenttien leikkauksen seurauksena kunnilta valtiolle siirtyvä ansiotuloveron määrä, 13,2 miljardia euroa, jäi noin 300 milj. euroa TAE-valmistelun yhteydessä tehtyä arviota pienemmäksi. Valtionosuuden vähennystarve kasvoi vastaavasti.
- Täsmäytys tehdään nykylain mukaan valtionosuuden kautta:
  - Pysyvästi vuodesta 2024 lähtien
  - Vuoden 2023 osalta korjaus vuosina 2024 ja 2025
- Sote-siirtolaskelman tarkistuksen ei ole tarkoitus lisätä tai vähentää kehyksen liikkumatilaa.
- Kunnilta siirtyy kustannuksia ja tuloja yhtä paljon.

Kuntatalousvaikutuksia ehdotetaan lievennettäväksi

- Vuotta 2023 koskeva takautuva valtionosuusvähennys siirretään tehtäväksi vuosien 2024 ja 2025 sijaan jaksotettuna kolmelle vuodelle 2025-2027
- Vuodelle 2024 valtionosuutta lisätään määräaikaisesti 192 milj. euroa (34,70 euroa asukasta kohden) ja vastaava määrä vähennetään määräaikaisesti vuosina 2025–2027, vuosittain 64 milj. euroa (11,57 euroa asukasta kohden)

Lopullinen lakimuutosten vaikutus vos-momentille vs. aiempi kuntiin annettu tieto

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ehdotetuin muutoksin	euroa			
Pysyvä vähennys	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000	-500 597 000
Määräaikainen vähennys	0	-166 866 000	-166 866 000	-166 866 000
Vähennykset yhteensä	-500 597 000	-667 463 000	-667 463 000	-667 463 000
Muutos yhteenlasketuissa vähennyksissä suhteessa TAE:n lukuihin	-164 912 000	-331 778 000	-443 673 000	-443 673 000
Muutos yhteenlasketuissa vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 korjattuun kustannustietoon*	-192 522 000	-359 388 000	-462 080 000	-462 080 000

* Muutos kuntien tiedossa olleeseen tasoon

Valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset valtionosuuslain 57 § ja 32 § ehdotetuin muutoksin	2024	2025	2026	2027
Muutos yhteenlasketuissa vähennyksissä suhteessa 10.10.2023 korjattuun kustannustietoon	-192 522 000	-359 388 000	-462 080 000	-462 080 000
Valtionosuuden määräaikainen korotus vuonna 2024	192 000 000			
Valtionosuuden määräaikainen vähennys vuosina 2025-2027	0	-64 000 000	-64 000 000	-64 000 000
Muutos vähennyksissä yhteensä*	-522 000	-423 388 000	-526 080 000	-526 080 000

* Muutos kuntien tiedossa olleeseen tasoon